

APSTIPRINĀTA
SIA "Rīgas Nacionālais zooloģiskais dārzs"
08.09.2023. valdes sēdē protokols Nr. 40

Grozījumi Nr. 1
APSTIPRINĀTI
SIA "Rīgas Nacionālais zooloģiskais dārzs"
10.04.2026. valdes sēdē protokols Nr. 16

SIA "Rīgas Nacionālais zooloģiskais dārzs"
Vides izglītības stratēģija
2023.–2026. gadam
(konsolidētā redakcija)

Anotācija

Rīgas Nacionālā zooloģiskā dārza vides izglītības stratēģija 2023.–2026. gadam ir vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments un rīcības plāns, kurā:

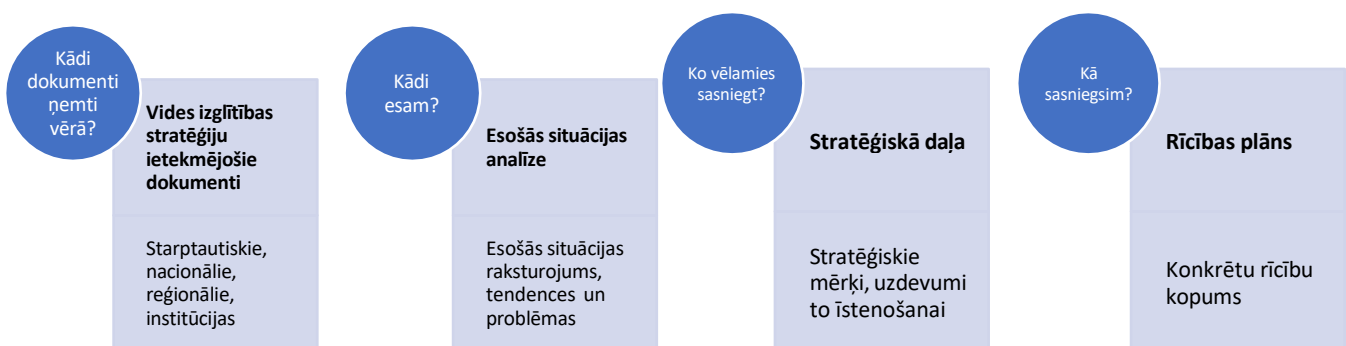
- norādīts darbības pilnvarojums un saistība ar starptautiska, nacionāla un reģionāla līmeņa vides politikas un izglītības pamatnostādņu plānošanas dokumentiem;
- norādītas saistības ar Rīgas Nacionālā zooloģiskā dārza vidēja termiņa stratēģiju 2024.–2026. gadam, Rīgas Nacionālā zooloģiskā dārza MASTERPLAN 2035 un ilgtspējas stratēģiju;
- precizēti darbības virzieni, sniegta informācija par esošo situāciju un risināmajām problēmām, iecerētājām pārmaiņām un sasniedzamajiem rezultātiem;
- iekļauts izglītības attīstības plāns “Nacionālas nozīmes vides izglītības centra izbūve” ;
- ietverts rīcības plāns ar noteiktiem darbības uzdevumiem un indikatīvu pasākumu kopumu sabiedrības vides apziņas veicināšanai un informētības uzlabošanai laika posmā no 2023. līdz 2026. gadam.

Vides izglītības stratēģijas 2023.–2026.gadam virsmērķis ir **nodrošināt kvalitatīvu vides komunikāciju un efektīvu vides izglītības programmas piedāvājumu ikvienam sabiedrības loceklim**, lai:

- informētu un izglītotu par bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un sugu daudzveidību Latvijā un pasaulē;
- rosinātu izprast dabu, tās procesus un mijiedarbības, un cilvēku vietu tajā;
- veicinātu videi draudzīgas domāšanas veidošanos un motivētu sabiedrību ikdienā veikt ilgtspējīgākas izvēles.

Nozīmīgs Rīgas Nacionālā zooloģiskā dārza jauno vides izglītības nostādņu pīlārs ir Vides izglītības centrs, kura būvniecības noslēdzās 2024. gadā. Centra saturā akcentēta dabas bagātību atklāšana, iepazīšana un nosargāšana inovatīvos un Rīgas Nacionālajam zooloģiskajam dārzam jaunus izteiksmes līdzekļos, ar mērķi ikkatram centra viesim sniegt pārdomas raisošu pieredzi. Vides izglītības centra atklāšana ir veicinājusi arī izglītības piedāvājuma izaugsmi.

1. att. Izglītības stratēģijas struktūra

Satura rādītājs

Anotācija	2
Ievads	4
1. Vides izglītības stratēģiju ietekmējošie dokumenti	6
Starptautiskā līmenī	6
Nacionālā līmenī	6
2. Esošās situācijas raksturojums	9
Izglītības darbs ar dažādām mērķauditorijām	9
Tradicionālie Rīga ZOO pasākumi.....	13
Iekļaujoša izglītība	13
Informatīvi izglītojošais saturs Rīga ZOO vidē	14
Vides izglītības programmas SVID analīze.....	16
3. Stratēģiskā daļa	17
Stratēģiskais virsmērķis	17
Darbības virzieni un rīcības plāns	17
Tiešais izglītības darbs ar dažādām mērķauditorijām	17
Informatīvi izglītojošais saturs Rīga ZOO vidē	19
Mērķtiecīga sadarbība sabiedrības izglītošanā.....	20
4. Stratēģijas īstenošanas uzraudzība	21
Darbības virzieni un sasniedzamie rezultāti 2023.-2026. gads	22

Izmantotie saīsinājumi

Saīsinājums	Atšifrējums
ANO2030	Apvienoto Nāciju Organizācijas rezolūcija "Mūsu pasaules pārveidošana: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam"
Covid-19	Infekcijas slimība, kuru izraisa SARS-CoV-2 koronavīruss
EAZA	Eiropas Zooloģisko dārzu un akvāriju asociācija (European Association of Zoos and Aquaria)
ESBS2030	Eiropas Savienības Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam
ESP MZPIAS	Eiropas Savienības Padomes 2022. gadā pieņemtais lēmums par mācīšanos zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai
ex-situ	Sugu aizsardzības un saglabāšanas pasākumi ārpus to dabīgās vides
IAM	Apvienoto Nāciju Organizācijas izvirzītie ilgtspējīgas attīstības mērķi
IAP2027	Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai"
IPBES	Starptautisku bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu zinātnes-politikas platforma (The Intergovernmental Science-Policy Platform of the Biodiversity and Ecosystem Services)
NVO	Nevalstiskās organizācijas
RAP2027	Rīgas attīstības programma 2022.-2027. gadam
Rīga ZOO	Rīgas Nacionālais zooloģiskais dārzs
Skola2030	Projekts vispārējās izglītības saturam un pieejai mācīšanai vecumā no 1,5 līdz 18 gadiem, kā rezultātā skolēni gūtu dzīvei 21. gadsimtā nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes
Stratēģija	Rīga ZOO Vides izglītības stratēģija 2023.-2026. gadam
UNESCO	Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
VIC	Vides izglītības centrs
VPP2027	Vides politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam
WAZA	Pasaules zooloģisko dārzu un akvāriju asociācija (World Association of Zoos and Aquariums)
ZooSkola	Rīgas Nacionālā zooloģiskā dārza mācību norišu kopums

Ievads

Cilvēks un daba, tās pētīšana un izziņāšana, ir vēsturiski nenošķirams koncepts. No cilvēces aizsākumiem līdz pat mūsdienām tas ir mūsu eksistences centrs, resurss un garīgās pasaules skolotājs. Vides izglītība tās vienkāršākajās formās ir meklējama jau arhaiskajās sabiedrībās.

Laika gaitā cilvēka atbildība pret dabu faktiskajā realizācijā samazinājusies. Pandēmijas radītais spiediens pēc ilgtspējīgām piegādes ķēdēm un patēriņa modeļiem ir licis aizdomāties par cilvēku veselības un ekosistēmas veselības savstarpējo saistību. Daba apgādā mūs ar pārtiku, nodrošina ar dzeramo ūdeni un tīru gaisu, ko elpojam. Daba gādā ne vien par mūsu garīgo un fizisko labklājību, bet arī par mūsu kā sabiedrības spēju uzveikt globālas pārmaiņas, veselības apdraudējumus un katastrofas. Daba ir mums vajadzīga. Eiropas Savienības Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam (turpmāk – ESBS2030) ir definēti pieci galvenie tiešie bioloģiskās daudzveidības izušanu veicinošie faktori:

- 1) zemes un jūras resursu izmantošanas intensitātes palielināšanās,
- 2) pārmērīga ekspluatācija,
- 3) klimata pārmaiņas,
- 4) piesārņojums,
- 5) invazīvas svešzemju sugas.

Pēdējo 40 gadu laikā cilvēka darbības rezultātā savvaļas populāciju lielums pasaulē samazinājies par 60 % un gandrīz trīs ceturtdaļas Zemes virsmas ir pārveidotas. Starpvaldību bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu zinātnes- politikas platforma (turpmāk – IPBES¹¹) akcentē, ka mūsdienu cilvēks ir liecinieks sestajam masveida izmiršanas notikumam uz Zemes ar vairāk nekā vienu miljonu sugu, kurām draud bojāeja. Lai galēji neizsmeltu planētas resursus un iespēju robežas, izstrādātas jaunas direktīvas ar stingrāku uzsvāru uz ilgtspēju vides vērtību saglabāšanā kā starptautiskā, tā nacionālā līmenī (piem., ESBS2030; ANO2030; VPP2027 u.c.).

Institūcijām, kas nodarbojas ar vides izglītību, ir pienākums līdzdarboties vides apziņas komunikācijā, īstenojot vides politikas pamatnostādnes un definētos mērķus. Zooloģiskie dārzi 21. gadsimta griezumā ir uzlūkojami kā cilvēka “avārijas izeja” atpakaļ dabā (“emergency exit back to nature”) ar virsmērķi atgriezt cilvēku pie tā Homo sapiens saknēm un paredzot iespēju iekļauties dabas daudzveidības ķēdē kā vienam no tās posmiem. Vides izglītībai ir jābūt ceļam uz sabiedrības paradumu maiņu un apziņu, ka visiem organismiem ir vērtība. Apzinot ilgtspēju kā mūsdienu sabiedrības kritisku nepieciešamību, tā ir atspoguļota kā viena no Rīgas Nacionālā zooloģiskā dārzs (turpmāk Rīga ZOO) vērtībām. Aicinājums uz aktivitāti un līdzatbildību ar vidi saistītos jautājumos plaši iztīrāts gan Eiropas Savienības Padomes pieņemtajā Ieteikumā par mācīšanos zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai², gan Apvienoto Nāciju Izglītības,

¹ Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES). (6.05.2019.) [Skatīts 14.06.2023.] <https://www.ipbes.net/news/Media-Release-Global-Assessment>

² Priekšlikums Padomes Ieteikumam par mācīšanos vidiskās ilgtspējas sekmēšanai. (25.05.2022.) [Skatīts 15.06.2023.] <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9242-2022-INIT/lv/pdf>

zinātnes un kultūras organizācijas (turpmāk – UNESCO) veidotajā ceļvedī “Izglītība ilgtspējīgai attīstībai”³; kur uzskaitīti atbalsta pasākumi un virzieni, kas veidotu ciešāku saikni starp izglītību un Apvienoto Nāciju Organizācijas (turpmāk –ANO) izvirzītajiem 17 ilgtspējīgas attīstības mērķiem (turpmāk – IAM)⁴. Līdz ar vides politikas paradigmu, mainās arī izglītības pamatnostādnes gan globālā, gan nacionālā līmenī⁵, tāpēc jāmainās arī Rīga ZOO vides izglītības programmai.

³ UNESCO Izglītība ilgtspējīgai attīstībai 2030” (ESD for 2030), (2021). [Skatīts 15.06.2023.]

<https://www.unesco.lv/lv/media/331/download?attachment>

⁴ ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķi [skat. 22.08.2023.] <https://www.pkc.gov.lv/lv/attistibas-planosana-latvija/ano-ilgtspējigas-attistibas-merki>

⁵ Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai". Ministru kabinets, stājas spēkā 22.06.2021. [Skatīts 14.06.2023.] <https://likumi.lv/ta/id/324332-par-izglitibas-attistibas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

1. Vides izglītības stratēģiju ietekmējošie dokumenti

Starptautiskā līmenī

Kopš 1992. gada Rīga ZOO ir Eiropas Zooloģisko dārzu un akvāriju asociācijas (turpmāk – EAZA) dalībnieks. Dalība uzliek pienākumu uzturēt augstus standartus kā dzīvnieku labturībā, tā arī citās zooloģiskā dārza darbības jomās, tai skaitā, izglītībā. Svarīgi EAZA virzību noteicoši dokumenti ir Pasaules zooloģisko dārzu un akvāriju asociācijas (turpmāk – WAZA) izglītības stratēģija dabas saglabāšanai⁶, Padomes Direktīva 1999/22/EK attiecībā uz savvaļas dzīvnieku turēšanu zooloģiskajos dārzos un tās ieviešanas rokasgrāmatas⁷. Rīga ZOO pienākums ir realizēt izglītības jomās noteiktos EAZA stratēģiskos mērķus⁸ un aktuālos vides izglītības standartus⁹, kā arī citas saistošās WAZA ilgtspējas stratēģijas¹⁰.

Būtiska un vērā ņemama ir ANO rezolūcija “Mūsu pasaules pārveidošana: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam” (turpmāk – ANO2030)¹¹, kur definētie IAM (kas attiecināmi uz vidi) ir aktualizējami institūcijas izglītības darbā.

Nacionālā līmenī

Saskaņā ar Rīgas domes saistošo noteikumu Nr. 114 “Rīgas valstspilsētas pašvaldības nolikums”¹² 3. pielikuma “Kapitālsabiedrības, kurās Pašvaldībai pieder kapitāla daļas (akcijas) un kuras nodrošina Pašvaldības funkciju (uzdevumu) izpildi” 13. punktu Rīga ZOO nodrošina vienīgā nacionālā zooloģiskā dārza Latvijā darbību, līdzdarbojoties dabas aizsardzības projektu īstenošanā, sniedzot iedzīvotājiem zooloģiska un ekoloģiska rakstura zināšanas, veicinot iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu un sekmējot tūrismu, veicot komercdarbību nozarē, kurā pastāv dabiskais monopols,

⁶ Thomas, S (2020) Social Change for Conservation: The World Zoo and Aquarium Conservation Education Strategy; Barcelona, WAZA Executive Office, 89pp. [Skatīts 14.06.2023.] https://www.waza.org/wp-content/uploads/2020/10/10.06_WZACES_spreads_20mbFINAL.pdf

⁷ EU Zoos Directive Good Practices Document, European Union, 2015. [Skatīts 14.06.2023.] http://ec.europa.eu/environment/nature/pdf/EU_Zoos_Directive_Good_Practices.pdf

⁸ EAZA Strategic Plan 2017-2020, Progressive Zoos and Aquariums Collaborating to Lead on Conservation, EAZA, 2016. [Skatīts 14.06.2023.] <http://www.eaza.net/assets/Uploads/Strategies/Strategic-plan-2017-2020.pdf>

⁹ EAZA Conservation Education Standards (2023). Approved by EAZA Annual General Meeting 27 April 2023. [Accessed 14.06.2023.] <https://www.eaza.net/assets/Uploads/Standards-and-policies/2023/2023-04-EAZA-Conservation-Education-Standards.pdf>

¹⁰ Protecting our Planet. The WAZA Sustainability Strategy 2020-2030. [Accessed 6.07.2023.] https://www.waza.org/wp-content/uploads/2020/11/F_WAZA-Sustainability-Strategy-2020.pdf

¹¹ ANO Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam. [Skatīts 14.06.2023.] <https://www.pkc.gov.lv/lv/attistibas-planosana-latvija/ano-ilgtspejigas-attistibas-merki>

¹² Rīgas domes saistošie noteikumi Nr.114 “Rīgas valstspilsētas pašvaldības nolikums”. Rīgas dome, stājas spēkā 05.03.2011. [Skatīts 15.06.2023.] <https://likumi.lv/doc.php?id=227996>

tādējādi nodrošinot sabiedrībai attiecīgā pakalpojuma pieejamību, un kuras infrastruktūras attīstībai nepieciešami lieli kapitālieguldījumi.

No Rīgas attīstības programmas 2022.–2027. gadam (turpmāk – RAP2027)¹³ definētājiem attīstības virzieniem Rīga ZOO Vides izglītības programmā tiek integrēti:

- 4.5. uzdevums "Uzlabot iedzīvotāju neformālās izglītības piedāvājumu un pieejamību"
 - 1) Nepieciešams izveidot kvalitatīvu, integrējošu un pieejamu vides izglītības piedāvājumu. Ieviest mūsdienīgu vides izglītības piedāvājumu, aptverot visu Rīga ZOO teritoriju (t. sk., bet ne tikai, dzīvnieku kolekcijas, informācijas vietnes, izstādes u. tml.) un iekļaut interaktīvo, mākslīgā intelekta un jaunāko tehnoloģiju sasniegumu izmantošanu.
 - 2) Izveidot nacionālas nozīmes Vides informācijas un izglītības centru Rīga ZOO sabiedrības vides apziņas veicināšanai, modernizēt telpas un aprīkojumu vides izglītības darbam, veikt sabiedrības informēšanas un iesaistes pasākumus.
 - 3) Vides izglītības platformas ārtelpu risinājumu izveide Rīga ZOO teritorijā atvērto tematisko nometņu darbības nodrošināšanai dažādu izglītības programmu ietvaros. Papildināt piedāvājumu vides izglītības programmu nodrošinājumam, būtiski palielinot vides izglītības pieejamību Rīgas metropoles areālā.
- Attiecināms uz struktūrvienības iesaisti ekspozīciju informatīvi izglītojošajā noformējumā 8.5. uzdevums "Nodrošināt tūrisma nozares atveseļošanu un mazināt tūrisma sezonālītāti, veicinot pieprasījumu pēc viesmīlības pakalpojumiem ārpus galvenās tūrisma sezonas".
 - 1) Rīga ZOO iekštelpu un ārtelpu ekspozīciju infrastruktūras uzlabošana, radot papildu pievienoto vērtību pilsētas tūrisma piedāvājumam ārpus galvenās tūrisma sezonas. Ārtelpu ekspozīcijas uzlabošana (rekonstrukcijas, pārveidojumi, uzlabojumi) ~20 ārtelpu dzīvnieku ekspozīcijās un ~6 infrastruktūras objektos (t. sk. WC, biļešu kases, gājēju celiņi), kas paredzēta apmeklētāju servisa nodrošināšanai. Iekštelpu ekspozīcijas uzlabošana (rekonstrukcijas, pārveidojumi, uzlabojumi) ~10 iekštelpu dzīvnieku ekspozīcijās. Izveidots atsevišķs, no dažādām ekspozīcijām apvienots, integrēts āra komplekss, papildinot esošo āra ekspozīciju piedāvājumu atbilstoši Rīga ZOO attīstības koncepcijai 2035.

¹³ Rīgas Domes Pilsētas Attīstības Departaments. Attīstības programma 2022 – 2027.
<https://www.rdpad.lv/strategija/attistibas-programma-2022-2027/>

Vides politikas pamatnostādņēs 2021.–2027. gadam (turpmāk – VPP2027) Rīga ZOO iekļauta kā viena no atbildīgajām institūcijām uzdevumu veikšanā:

- Bioloģiskās daudzveidības *ex-situ* saglabāšanas pasākumu īstenošana (botānisko dārzu un zooloģisko dārzu kolekciju izveide, vairošanas metodiku izstrāde, ģenētiski pilnvērtīgas rezerves grupu uzturēšana);
- Daudzfunkcionāla dzīvnieku karantīnas, īslaicīgās izvietojšanas un *ex-situ* sugu pavairošanas programmu atbalsta centra izveide.

Saskaņā 27.11.2024. noslēgto “Pilnvarojuma līgumu vispārējās tautsaimniecības pakalpojumu sniegšanai” ar Rīgas valdības pasvaldību, sniedzot pakalpojumus, Rīga ZOO izglītības jomā:

- 1) nodrošina mūsdienīgu, starptautiskajām tendencēm un labajai praksei atbilstošu ilgtspējīgu un kvalitatīvu vides izglītības programmu un sabiedrības informēšanas un iesaistes pasākumu un aktivitāšu realizāciju (tai skaitā, bet ne tikai tematiskās mācību nodarbības skolēniem, semināri dabaszinību un bioloģijas pedagogiem un studentiem, tematiskie pasākumi, tematiskie maršruti un ekskursijas, publiskās dzīvnieku barošanas demonstrācijas, praktiskās meistarklases, izstādes, izbraukumi ar lekcijām, informācijas sniegšana plašsaziņas līdzekļiem),
- 2) veicina vides izglītības programmu attīstību ne tikai skolēnu grupām, bet arī citām mērķa grupām: pieaugušajiem, ģimenēm, tūristiem, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, pirmsskolas vecuma bērniem u. c..
- 3) izstrādā ģimenēm saturīgus un patstāvīgu pastaigu maršrutus ar uzdevumiem un pielāgo tos digitālajām platformām – Sabiedrības mājas lapā un sociālajos tīklos¹⁴.

Rīga ZOO sniedz atbalstu formālajā un neformālajā izglītībā iestādēm mācību satura apgūvē, atbilstoši Izglītības attīstības pamatnostādņēm 2021.–2027. gadam (turpmāk – IAP2027)¹⁵, Latvijas Nacionālajam attīstības plānam 2021.–2027. gadam¹⁶ un RAP2027 noteiktajām vadlīnijām.

¹⁴ Pilnvarojuma līgums vispārējās tautsaimniecības pakalpojumu sniegšanai. https://rigazoo.lv/wp-content/uploads/2025/04/RigaZoo_VTNP_ligums_27.11.2024.pdf

¹⁵ Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai". Ministru kabinets, stājas spēkā 22.06.2021. [Skatīts 14.06.2023.] <https://likumi.lv/ta/id/324332-par-izglitibas-attistibas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

¹⁶ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam. [Skatīts 14.06.2023.] https://pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2027_apstiprin%C4%81ts%20Saeim%C4%81_1.pdf

2. Esošās situācijas raksturojums

Rīga ZOO ir netradicionāla, emocionāla un atklājumiem pilna mācību vide. Redzētais un izjustais zooloģiskajā dārzā modina interesi par dabu un rosina apgūt jaunas zināšanas. Dažādu veidu izglītojošas norises (ekskursijas, nometnes, nodarbības, pasākumi, mācību materiāli, izbraukumi, semināri u.c.) Rīga ZOO ir īstenotas jau vairāk nekā 25 gadus. Mūsdienās Rīga ZOO vides saziņas un izglītības darbs ietver:

- mācību ekskursijas un nodarbības formālās izglītības ietvaros skolēniem;
- tematiskas izglītojošās ekskursijas dažādām auditorijām;
- tematiskas izziņas takas;
- pētnieciskās darbnīcas plašākam apmeklētāju lokam dažādu ikgadēju pasākumu laikā;
- informatīvi izglītojošos seminārus bioloģijas, dabaszinātņu un citu nozaru studentiem;
- izglītojošos pasākumus dažādām mērķauditorijām;
- mācību materiālu izstrāde;
- informatīvi izglītojošu saturu Rīga ZOO vidē.

Izglītības darbs ar dažādām mērķauditorijām

Rīga ZOO piedāvāto ekskursiju un mācību nodarbību klāsts ir tematiski papildinājies katru gadu līdz ar pieprasījumu, tēmas aktualitāti un projektu saistību. Kopš 2014. gada tiek piedāvāts formālās izglītības atbalstu izglītības iestādēm valsts noteikto dabaszinātņu mācību standartu apgūvē dažādās izglītības pakāpēs .

- 2014. gadā tika izveidots ZooSkolas izglītības piedāvājums mācību iestādēm sākumskolai, pamatskolai un vidusskolai, tematiski fokusējoties uz dzīvnieku pielāgojumiem;
- 2015. gadā izglītības piedāvājums mācību iestādēm tika papildināts ar tēmām, kas iepazīstina ar dzīvnieku klasifikāciju;
- 2016. gadā Izglītības programmu papildinājušas tēmas, kas ir saistītas ar bioloģisko daudzveidību. Izveidotais pamatpiedāvājums sastāv no 24 mācību nodarbībām;
- 2017. gadā izstrādāts ZooSkolas piedāvājums pirmsskolas vecuma bērniem. Nokomplektēts pamatpiedāvājums izglītības iestādēm.
- 2020.-2022. gadā pārskatītas esošās mācību nodarbības, piemērota to atbilstība jaunajam mācību standartam, cilvēkresursiem, un mainīts to tematiskais definējums.
- 2022./23. mācību gadā ZooSkola piedāvāja izstrādātu nodarbību pamatpiedāvājumu (izglītības iestādēm) un izvērtētu ekskursiju piedāvājumu (interesentu grupām visu gadu, izglītības iestādēm mācību gada ietvarā). Piedāvājumā tika iekļautas tās

ekskursijas, kuru pieprasījums bijis regulārs un kuras ļauj īstenot struktūrvienībā pieejamie cilvēkresursi.

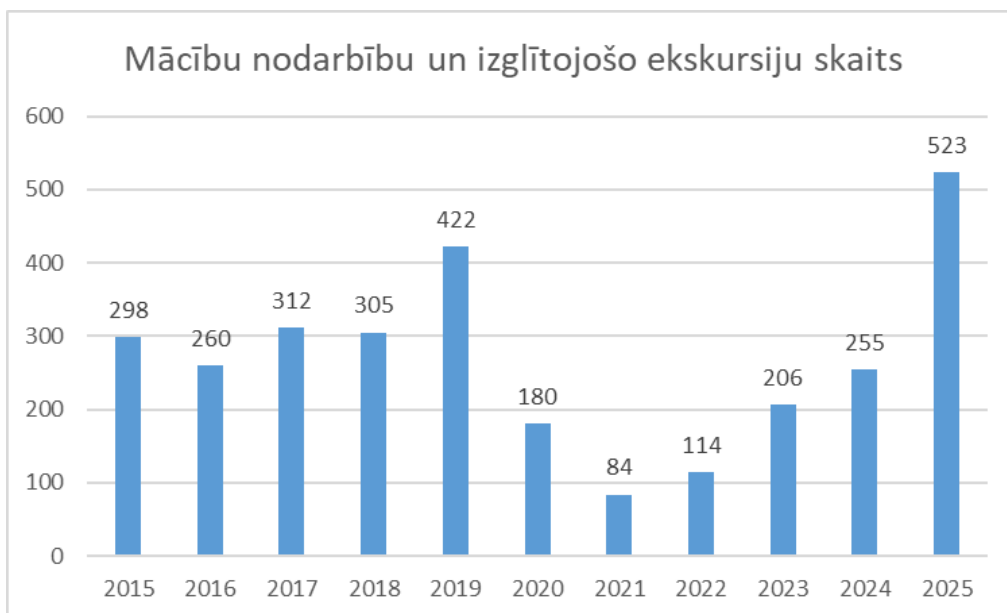
- 2025.gadā tika izstrādātas 9 jaunas mācību nodarbības atbilstoši “Izglītības attīstības pamatnostādņēm 2021.- 2027.gadam” (IAP2027) un “Skola 2030” satura vadlīnijām un mērķiem, iekļaujot mācību programmās arī starpnozaru pieeju mācību satura apguvē. Izglītības iestādēm tiek piedāvāta unikāla iespēja padziļināt skolās apgūtās tēmas unikālā zooloģiskā dārza vidē, akcentējot sugu saglabāšanas aktualitāti mūsdienās, kā arī veicinot skolēnu interesi par eksaktajām zinātnēm. Visas mācību nodarbības iekļautas ESF Plus projektā “STEM un pilsoniskās līdzdalības norises plašākai izglītības pieredzei un karjeras izvēlei”.

Mācību nodarbībās padziļinātai programmas apguvei tiek izmantoti arī sugu vēstneši jeb kontaktdzīvnieki, kuru sugas rūpīgi izvēlētas, ņemot vērā vēstījumu, kam suga izmantojama, sugu specifiku un drošību. Kontaktdzīvnieki tiek izmantoti tikai izglītības nolūkiem, ar kuriem strādā tikai īpaši apmācīti darbinieki – kuratori izglītības jautājumos. Sugu vēstnešu jeb kontaktdzīvnieku izmantošanu izglītības darbā regulē 2025.gadā apstiprinātās “Rīga ZOO Sugu vēstnešu vadlīnijas”.

Rīga Zoo tiek piedāvātas arī izglītojošas ekskursijas dažādām mērķauditorijām:

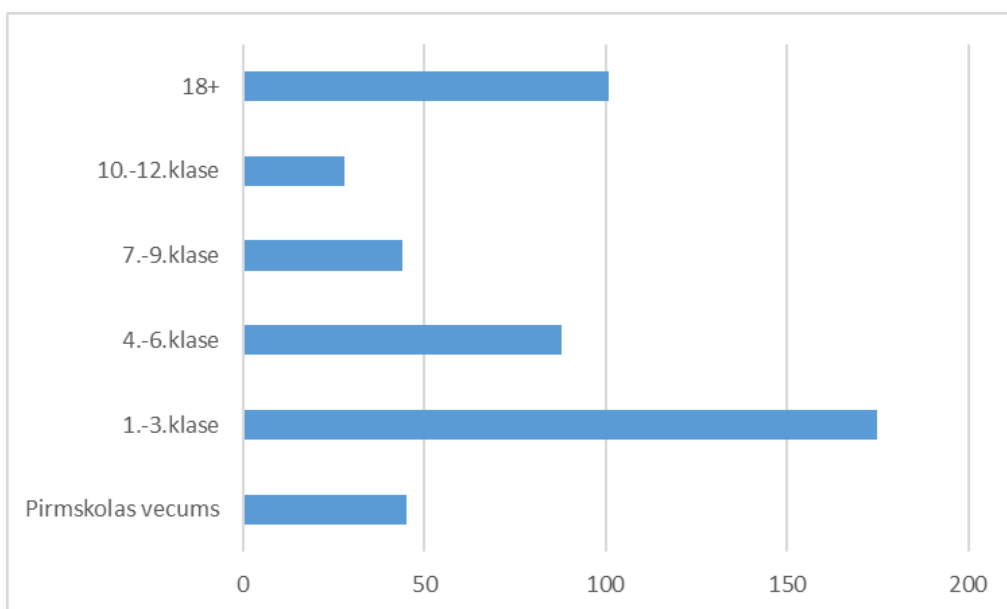
- Mācību ekskursija “Dzīvnieki Latvijas dabā un kultūrā” tiek realizēta programmas “Latvijas skolas soma” ietvaros. Mācību ekskursija “Dzīvnieki Latvijas dabā un kultūrā” ir starpdisciplināra, ietverot tematus par Latvijas vēsturi un kultūrvēsturi, Latvijas ģeogrāfiju, latviešu teikām, mītiem, mīklām un pasakām, kā arī par Latvijas dabu un tās aizsardzību.
- Mācību ekskursija “Cik dažādi mēs esam” sniedz padziļinātu ieskatu zooloģiskā dārza iemītnieku dzīvē, iekļaujot aizraujošus stāstus un jaunākos notikumus dzīvnieku ģimenēs.
- Izglītojoša ekskursija “Rīga ZOO slavenībām pa pēdām” dalībniekiem ļauj ielūkoties Rīga ZOO vēsturē, tagadnē un nākotnē, iepazīstot visslavenākos Rīga ZOO dzīvniekus.
- Ekskursija “Zvēriņi seksīgi/Riests” mērķauditorija ir pieaugušie (18+), piedāvājot iespēju vairāk uzzināt par sugu vairošanās procesu, kas ir svarīgs aspekts bioloģiskās daudzveidības un sugu saglabāšanas kontekstā.
- Žirafu ekskursija “Čaks & Vaklija” ļauj dalībniekiem vairāk uzzināt un iepazīt šīs sugas specifiku un ikdienu Rīga ZOO.

Analizējot izglītojošo programmu piedāvājumu un norišu skaitu (1.tabula), redzams, ka Covid-19 pandēmijas ārkārtas stāvokļa izsludināšana (pasaulē 2020. gada 11. marts līdz 2023.gada 5. maijs) būtiski ierobežoja Rīga ZOO vides izglītības darbu. Ar skolēnu grupām varēja strādāt tikai, kad epidemioloģiskā situācija to ļāva. Būtiski samazinājās ekskursiju un nodarbību noslodze. Ekskursiju un mācību nodarbību pieaugums atsākās 2023.gadā un būtisks skaita pieaugums ir novērojams 2025.gadā pēc Vides izglītības centra atvēršanas, kas ļāva paplašināt izglītojošo programmu piedāvājumu.

1. tabula. Izglītojošo ekskursiju un mācību nodarbību statistika 2015.-2025.gads

Apkopotie jaunākie dati par 2025.gadā realizētajām mācību nodarbībām un ekskursijām skaidri iezīmē konkrētu vecumgrupu pārsvaru (2.tabula). Vislielākais pieprasījums bērnu un jauniešu grupās ir vecumposmam no 1.-3.klasei un 4.-6.klasei.

2. tabula. Izglītojošo ekskursiju un mācību nodarbību pieprasījums sadalījums pa vecumposmiem

Turpmākajā periodā nepieciešams papildināt mācību nodarbību piedāvājumu 7.-9.klasei

un vidusskolai, kas veicinātu lielāku šīs mērķauditorijas piesaisti.

Proporcionāli mācību nodarbību un ekskursiju skaita pieaugumam, kā arī papildus veicot dažādas citas izglītojošas aktivitātes – lekcijas, seminārus, darbnīcas u.c., pēdējos gados ir palielinājies arī izglītojošās aktivitātēs iesaistīto dalībnieku skaits (3.tabula).

3. tabula. Izglītojošās aktivitātēs iesaistīto dalībnieku skaits no 2016.-2025.gadam

Lai uzlabotu izglītības darba kvalitāti, 2024.gadā tika izstrādāta izglītības darba kvalitātes novērtēšanas sistēma (metodika, metodes, novērtēšanas kritēriji, regularitāte) un 2025.gadā ieviesta jauna mācību norišu novērtēšanas anketa klientiem, nodrošinot atgriezeniskās saites iegūšanu par ekskursiju un nodarbību kvalitāti no izglītojamo grupu pavadoniem - skolotājiem.

Nozīmīgs faktors vides izglītības pieejamībai ir Rīga ZOO Vides izglītības centram "Zinarium". 2024. gadā noslēdzās Kohēzijas fonda līdzfinansētā projekta Nr. 5.4.2.2/17/I/002 "Valsts vides monitoringa programmu un kontroles sistēmas attīstība un sabiedrības līdzdalības veicināšana, pilnveidojot nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru infrastruktūru" īstenošana un tika atklāts Vides izglītības centrs "Zinarium" ar mūsdienīgām telpām vides izglītībai, kas ir pieejamas arī cilvēkiem ar kustību traucējumiem.

Jaunā Vides izglītības centrā ir pieejamas trīs mācību klases un izstāžu zāle, kas nepieciešamības gadījumā transformējamas vienā lielā konferenču zālē. Izglītojošos vides objektos tika integrēts braila raksts, kā arī daudzveidīgi taktilie, audiālie un olfaktorie elementi. Vides izglītības centrā ir eksponēta daudzveidīgu dzīvnieku kolekciju vairākās apmeklētājiem aplūkojamās dzīvnieku ekspozīcijās. Telpu pieejamība Vides izglītības centrā ļauj apmeklētājiem piedāvāt daudzveidīgākas mācību iespējas, samazinot laika apstākļu ietekmi uz mācību procesu un nodrošina papildus resursus dažādu interešu izglītības programmu realizēšanai nākotnē.

Tradicionālie Rīga ZOO pasākumi

Katru gadu tiek organizēti izglītojošie pasākumi ar pētniecisku darbnīcu un/vai izziņas taku elementiem Rīga ZOO apmeklētājiem. Tradicionāli pasākumi palīdz nostiprināt ikdienas paradumu un uzvedības maiņu un nes lielu pievienoto vērtību Rīga ZOO apmeklētājiem.

Kopš 2009. gada decembris un janvāris tiek pavadīts “Ziemas nakšu” noskaņās, kur apmeklētājiem ir iespēja doties vēlā pastaigā pa zoodārzu un novērot dzīvnieku uzvedību gada tumšajās naktīs. “Tropu mēnesis” kopš 2003. gada tiek atzīmēts februārī, kas stāsta par dzīvnieku dzīvi planētas dienviņu puslodē, to ikdienas izaicinājumiem, un iepazīstina ar pārsteidzošu sugu daudzveidību. Martā Rīga ZOO notiek “Roņu dienas”, kad uzmanība tiek pievērsta ronēniem piekrastē un pareizai rīcībai, tos sastopot. Kopš 1952. gada katru aprīli notiek “Putnu dienas”, kur apmeklētāji apgūst putnu būrīšu konstrukcijas prasmes. “Dzīvnieku dienās” oktobrī (Rīga ZOO jubilejas mēnesī) tradicionāli tiek sumināti apmeklētāji, kuru vārdā vai uzvārdā ir dzīvnieka nosaukums.

Papildus vasaras periodā katru dienu zoodārza apmeklētājiem tiek piedāvātas publiskās dzīvnieku barošanas demonstrācijas. Šie un vēl citi pasākumi palīdz izziņāt dzīvnieku sugu stāstus un atspoguļo iespējas ikkatram aktīvi līdzdarboties sugu saglabāšanas darbā. Pasākumu galvenais mērķis ir tiešā un interesantā veidā informēt un izglītot sabiedrību par vietējas un globālas vides aizsardzības jautājumiem. Turpmākajā plānošanas periodā jāturpina attīstīt un kvalitatīvi pilnveidot Rīga ZOO apmeklētājiem piedāvāto pasākumu klāstu.

Iekļaujoša izglītība

Lai pilnvērtīgi izglītotu sabiedrību par vidi, ir nepieciešams iekļaut pēc iespējas lielāku sabiedrības daļu. Atsaucoties uz aicinājumiem, Rīgas ZOO izglītotāju komanda vienmēr ir pielāgojusi tēmas konkrētas mērķauditorijas vajadzībām, taču pastāvīga, vajadzībām atbilstoša piedāvājuma šīm sabiedrības grupām vides izglītības programmā nav. Ir nepieciešams metodiski sagatavot mācībspēkus, lai izglītības norise būtu atbilstoša un saistoša arī cilvēkiem ar invaliditāti.

Jaunā Vides izglītības centrā izglītojošos vides objektos tika integrēts braila raksts, kā arī daudzveidīgi taktilie, audiālie un olfaktorie elementi, kā arī jaunu izglītojošo stendu izstrādē arvien vairāk tiek iekļauti dažādi taktilie elementi.

Turpmākajā plānošanas periodā nepieciešams radīt programmu piedāvājumu, kas būtu piemērots cilvēkiem ar garīga rakstura, redzes un/vai dzirdes traucējumiem, un sniegtu kvalitatīvu izglītību par vidi un ar to saistītiem jautājumiem.

Informatīvi izglītojošais saturs Rīga ZOO vidē

Informatīvi izglītojošais noformējums Rīga ZOO vidē ir attīstījies gan izpildījumā, gan informācijas pasniegšanas veidā. Īstenojot vides izglītības funkciju, ir jāveido kvalitatīvi vides objekti un jāsniedz uzticama informācija par sugu aizsardzības aktualitātēm. Izglītojošajos standos būtiski pieaudzis interaktīvo elementu daudzveidīgums. Interaktīvi elementi veicina lielāku apmeklētāju iesaisti informācijas apstrādē un veido vērtīgāku informācijas apmaiņu ar Rīga ZOO viesiem.

Pēc 2022. gada *Forta research* veiktās aptaujas datiem, 71 % aptaujas dalībnieku par zooloģiskā dārza galveno uzdevumu uzskata sabiedrības izglītošanu, kam nedaudz iepaliek dzīvnieku sugu saglabāšana (65 %). Taču tikai 7 % apmeklētāju spontānās asociācijās Rīga ZOO saista ar vārdiem “izzinošs/interesants”.

Teritorijā izvietoto izglītojošo stendu saturs tiek radīts tā, lai būtu saistošs pēc iespējas plašākai mērķauditorijai. Rīga ZOO vidēja termiņa stratēģija 2024.–2026. gadam kā primāro mērķauditoriju definē:

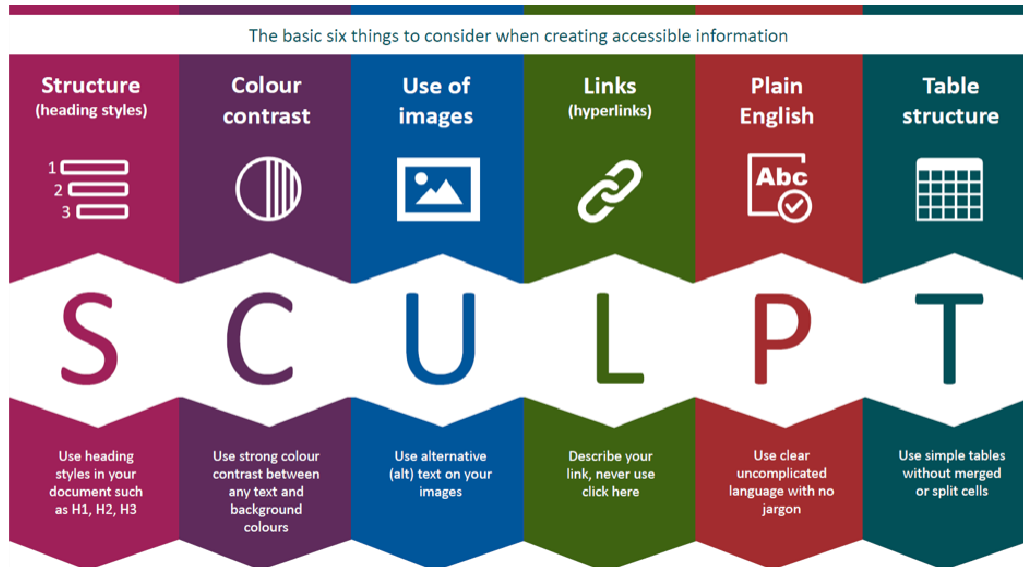
- 219 758 ģimenes ar bērniem līdz septiņu gadu vecumam, kuras dzīvo pamatā Rīgas aglomerācijā 100 km rādiusā ap Rīgu;
- 217 500 skolēnus visā Latvijā;
- 279 991 Latvijas iedzīvotāju vecumā no 15 līdz 30 gadiem.

Turpmākajā plānošanas periodā izglītības saturā jāpalielina interaktīvo elementu daudzveidīgums, jāpiedāvā dažādi informācijas pieejamības veidi (audiālie, taustes utt.) , kā arī jābalstās uz vizuālas un viegli saprotamas informācijas nodošanas priekšnoteikumiem.

Zoodārza teritorijā informāciju svarīgi pasniegt, ievērojot universālā dizaina principus. Universālā dizaina principi veido pieejamu, drošu un humānu informācijas vidi, kurā komfortabli jūtas ikviens sabiedrības loceklis, neskatoties uz individuālām uztveres īpatnībām vai veselības traucējumiem.

Izstrādājot digitālās vides materiālus, akcentējams *S.C.U.L.P.T.* pieklūstamības princips, kas liek izvērtēt sešus aspektus (skat. 2 attēlu):

- *S – structure* jeb struktūru – izmantot virsrakstu stilus, lai vieglāk orientētos dokumentā;
- *C – colour contrast* jeb kontrasts – izmantot krāsu kontrastus starp tekstu un fonu
- vieglākai uztveramībai;
- *U – use of image* jeb vizuālās informācijas lietojums – izmantot alternatīvu tekstu vizuālos izteiksmes līdzekļos;
- *L – links* jeb saites – paskaidrot norādītās saites saturu;
- *P – plain english* jeb vieglā valoda – izmantot viegli saprotamu valodu;
- *T – table structure* jeb tabulu struktūra – izmantot vienkāršas tabulas bez sapludinātām vai sadalītām šūnām.

2. att. Seši pārdomātāki soļi pieejamākai informācijai¹⁷

¹⁷ SCULPT For Accessibility

<https://www.worcestershire.gov.uk/digital-worcestershire/sculpt-accessibility>

Attēls: <https://abilitynet.org.uk/news-blogs/everyone-can-sculpt-accessibility>

Vides izglītības programmas SVID analīze

Stiprās puses	Vājās puses
<ul style="list-style-type: none"> • Mācību process notiek unikālā vidē; • Mācību process notiek gan iekštelpās, gan ārā; • Praktiska darbība nostiprina teoriju; • Aktīvi procesi – dzīvnieku uzvedība katrā apmeklējuma reizē rada unikālu pieredzi un novērojumus; • Daudzveidīgi un dabīgi uzskates līdzekļi; • Kontakts ar dzīvniekiem profesionāla vadībā, kas veicina emocionālu un efektīvu saskari ar dabu; • Mācību procesā tiek stimulētas dažādas uztveres formas; • Unikāla mācību metodikas un aktivitāšu aprobēšana; • Zinoši nozares speciālisti • Izteikts augsts pieprasījums 1.-4. klasei. 	<ul style="list-style-type: none"> • Digitālu mācību materiālu nepietiekamība; • Cilvēkresursu trūkums izglītības materiālu sagatavošanā; • Cilvēkresursu noslogotība mācību norišu vadīšanā (sezonāla rakstura); • Derivātu noformējums/reprezentācija un uzglabāšana; • Izglītības piedāvājums nav pietiekami iekļaujošs; • Ierobežoti pieejams grafiskais dizaineris metodisko materiālu izstrādē.
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> • Mājaslapas papildināšana pārdomātā, vizuāli saistošā veidā; • Potenciāla līdzfinansējuma piesaistei mūsdienīgu mācību līdzekļu iegādei; • Paplašināt vides izglītības pieejamību cilvēkiem ar redzes un/vai dzirdes traucējumiem, autiskā spektra traucējumiem. • Sadarbība ar profesionāļiem iekļaujošas mācību vides izveidē; • Starpdisciplināras izglītības norises. Jomu speciālistu iesaiste mācību procesā; • Plašas iespējas jaunu piedāvājumu izstrādē unikālā vidē; • Būt sabiedrības informācijas kanālam nacionāla līmeņa projektiem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nenoturīgs finansiāls atbalsts; • Dzīvnieku pārvietošana vai nāve; • Nekonkurētspējīgs atalgojums izglītības darbā iesaistītajiem; • Laikapstākļu ietekme uz darbu ārpus telpām; • Izglītojamo zināšanu un valodas līmeņa neatbilstība.

3. Stratēģiskā daļa

Stratēģiskais virsmērķis

Nodrošināt kvalitatīvu vides komunikāciju un efektīvu vides izglītības programmu piedāvājumu ikvienam sabiedrības loceklim, lai:

- informētu un izglītotu par bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un sugu daudzveidību Latvijā un pasaulē;
- rosinātu izprast dabu, tās procesus un mijiedarbības, un cilvēku vietu tajā;
- veicinātu videi draudzīgas domāšanas veidošanu sabiedrībā un motivētu sabiedrību ikdienā veikt ilgtspējīgākas izvēles.

Darbības virzieni un rīcības plāns

Stratēģiskā mērķa sasniegšanai izvirzīti trīs galvenie darbības virzieni (skat. 4. pielikumu):

1. Tiešais izglītības darbs ar dažādām mērķauditorijām;
2. Informatīvi izglītojošais saturs Rīga ZOO vidē;
3. Mērķtiecīga sadarbība sabiedrības izglītošanā.

Tiešais izglītības darbs ar dažādām mērķauditorijām

Uzdevums	Rīcības plāns
1. Uzlabot un paplašināt formālās izglītības atbalsta piedāvājumu	1.1. Nodrošināt tēmu saturisko atbilstību IAP2027 un Skola 2030 satura vadlīnijām. Piedāvājumā paplašināt starpnozaru pieeju.
	1.2. Paplašināt izglītības saturu interaktīvā un digitālā veidā, dažādojot tematu apgūšanas metodes un iespējas.
	1.3. Izveidot mācību nodarbību un ekskursiju iekšējās kārtības noteikumus, definējot pušu tiesības un pienākumus.
	1.4. Papildināt tēmu piedāvājumu ar aktuāliem vides jautājumiem, aptverot dabas aizsardzības un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas tematiku. Tēmām jāfokusējas uz dažādu ekosistēmu funkcijām, jāveicina videi draudzīgu paradumu veidošanos un jāsniedz praktiskus padomus, kā ikdienā veikt ilgtspējīgākas izvēles.
	1.5. Ieviest regulāru izglītības darba un izmantoto metožu novērtējuma sistēmu.

Uzdevums	Rīcības plāns
2. Palielināt tiešā izglītības darba pieejamību	2.1. Palielināt gidu kapacitāti struktūrvienībā, lai spētu nodrošināt gida pakalpojumus visām interesentu grupām.
	2.2. Paplašināt tematisko norišu piedāvājumu. Integrēt ilgtspējas un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas elementus.
	2.3. Uzlabot tiešā izglītības darba kvalitāti, uzlabojot gidu aprīkojumu, nodrošinot kvalitatīvu gidu un nodarbību vadītāju apmācību un veicot pakalpojuma kvalitātes novērtēšanu.
	2.4. Izveidot piedāvājumu, kas pielāgots cilvēkiem ar dzirdes un/vai redzes traucējumiem, kustību traucējumiem, kā arī cilvēkiem ar autiskā spektra traucējumiem (AST).
	2.5. Piedāvāt interešu izglītības iespējas personas individuālo izglītības vajadzību un vēlmju īstenošanai dabas zinātnēs.
3. Izveidot kvalitatīvas un funkcionālas mācību telpas	3.1 Projekta Nr. 5.4.2.2/17/I/002 “Nacionālas nozīmes vides informācijas un izglītības centru infrastruktūras izbūve un pilnveidošana” telpu nodošana ekspluatācijā.
4. Pilnveidot struktūrvienības dzīvnieku kolekciju	4.1. Izveidot VIC dzīvnieku kolekciju.
	4.2. Labiekārtot VIC dzīvnieku telpas un ekspozīcijas.
	4.3. Pilnveidot dzīvnieku dokumentāciju ar izmantošanas pamatojuma apliecināšanu informāciju.
	4.4. Izstrādāt dzīvnieku identificēšanas un novērojuma protokolus.
5. Izveidot dzīvnieku izmantošanas vadlīnijas	5.1. Izveidot informatīvu un rīcību definējošu dokumentu latviešu valodā. Vadlīnijās ir jāietver informācija par dzīvnieku izmantošanu, kā arī jānosaka dzīvnieka klātbūtnes nepieciešamības pamatojumu mācību norisēs. Visam ar dzīvniekiem saistītajam procesam jāseko labajai praksei un starptautiski atzītām vadlīnijām.

Informatīvi izglītojošais saturs Rīga ZOO vidē

Uzdevums	Rīcības plāns
6. Uzlabot informatīvā un izglītojošā satura kvalitāti	6.1. Izvērtēt esošo informatīvo stendu kvalitāti.
	6.2. Izveidot pārskatāmu un strukturālu plānu satura izvietojumam zoodārza teritorijā.
	6.3. Veidot kvalitatīvu un zinātniski precīzu saturu, kas atbilst kādam no četriem galvenajiem tematiskajiem virzieniem: 1) bioloģiskā daudzveidība; 2) dzīvnieku pielāgojumi; 3) aktuālie vides jautājumi un ilgtspēja ;4) sugu saglabāšana.
	6.4. Izmantot informācijas paneļos pārdomātu dizainu un integrēt dažādus satura atspoguļošanas paņēmienus, tai skaitā audiāli, taktili un kustīgi elementi.
	6.5. Veikt izpēti un sagatavot priekšlikumus ilgtspējīgāku tehnisko risinājumu ieviešanai informatīvajos un izglītojošajos vides objektos.
	6.6. Veidot vides objektus vienotā vizuālajā identitātē.
7. Uzlabot informatīvā un izglītojošā satura pieejamību	7.1. Izstrādāt un definēt Rīga ZOO stendu vadlīnijas. Veidot informatīvu un izglītojošo saturu iekļaujošu sabiedrības dažādajām vajadzībām un informācijas uztveres veidiem (piem. izmantojot "S.C.U.L.P.T. accessibility" metodi, braila rakstu u.tml.).
	7.2. Izmantot vienotu simboliku vidē esošajos izglītojošajos objektos (sugu plāksnes, stendi, informatīvās zīmes u.tml.), teksta uzbūvi veidot atbilstoši mērķauditorijas īpatnībām. Sagatavot kodolīgu, viegli uztveramu informāciju.

Uzdevums	Rīcības plāns
8. Rīga ZOO dzīvnieku kolekcija	8.1. Izstrādāt informācijas bāzi Rīga ZOO kolekcijā esošajām sugām.
	8.2. Izstrādāt Rīga ZOO ilgtermiņa attīstības plāna MASTERPLAN 2035 "Himalaji" ekspozīcijas izglītības satura plānu. Izglītojošajam saturs tiek veidots saskaņā ar dzīvnieku kolekciju.
	8.3. Izstrādāt plānu invazīvo sugu eksponēšanai vienotā izglītojošā saturā.

Mērķtiecīga sadarbība sabiedrības izglītošanā

Uzdevums	Rīcības plāns
9. Nodrošināt mērķtiecīgu un kvalitatīvu sadarbību ar partneriem	9.1. Izvēlēties sadarbības partnerus atbilstoši Rīga ZOO izvirzītajiem mērķiem un vērtībām, nodrošinot kvalitatīvu sadarbību, kas balstīta uz kopīgu mērķu sasniegšanu.
	9.2. Veidotajai sadarbībai ar partneri ir jāveicina sabiedrības informētību un vides apziņu (t.s. "zaļo domāšanu") par bioloģisko daudzveidību, klimata pārmaiņām, dabas un energoresursu patēriņu, vides piesārņojumu, kā arī citiem būtiskiem vides jautājumiem.
	9.3. Dibināt sadarbību ar nevalstiskajām organizācijām.
10. Piesaistīt nozares speciālistus	10.1. Veidot sadarbību, no kuras ieguvēji būtu gan nozaru speciālisti, gan VIC vides izglītības programma.

4. **Stratēģijas īstenošanas uzraudzība**

Rīga ZOO Vides izglītības stratēģijas 2023.-2026. gadam (turpmāk – Stratēģija) īstenošanas uzraudzības sistēmas pamatuzdevums ir nodrošināt sekmīgu Stratēģijas īstenošanu, kontroli un analīzi. Par Stratēģijas vispārēju ieviešanu un resursu piešķiršanu rīcības plānā noteikto darbību īstenošanai atbildīgā institūcija ir Rīga ZOO. Par Stratēģijas uzraudzību, novērtēšanu un pārskatīšanu atbildīgā institūcija ir Rīga ZOO.

Stratēģijas īstenošanas uzraudzības pamatā ir regulārs izvērtējums rīcības plānā noteikto uzdevumu un rīcības plāna soļu izpildei. Par plāna izpildi atbildīgās struktūrvienības uzdevums ir regulāri apkopot informāciju, izveidojot un ieviešot pielāgotu vides izglītības kvalitātes monitoringa sistēmu. Atbildīgā struktūrvienība sagatavo ikgadēju pārskatu par stratēģijas ieviešanu, kurā atspoguļota informācija par rīcību virzieniem, uzdevumiem, rīcības plānu un rezultātiem. Ikgadējo stratēģijas ieviešanas uzraudzības pārskatu atbildīgā struktūrvienība prezentē vai rakstiski iesniedz Rīga ZOO valdei Rīga ZOO tekošā gada I ceturksnī. Pārskatam jābūt pieejamam visiem Rīga ZOO darbiniekiem.

Stratēģija un rīcības plāns ir papildināmi atbilstoši starptautiska, nacionāla un reģionāla mēroga aktualitātēm, ņemot vērā informāciju par nākamajā plānošanas periodā pieejamajiem finanšu resursiem, cilvēkresursu izmaiņām struktūrvienībā, reorganizāciju vai kādu citu kritisku faktoru.

Darbības virzieni un sasniedzamie rezultāti 2023.-2026. gads

Darbības virziens	Uzdevums	RP punkts	Sasniedzamais rezultāts 2023. gads	Sasniedzamais rezultāts 2024. gads	Sasniedzamais rezultāts 2025. gads	Sasniedzamais rezultāts 2026. gads
Tiešais izglītības darbs ar dažādām mērķauditorijām	1. Uzlabot un paplašināt formālās izglītības atbalsta piedāvājumu	1.1.	Ir veikts esošā piedāvājuma izvērtējums, t.sk. satura atbilstības izvērtējums IAP2027.	100 % tematiskā piedāvājuma atbilst IAP2027 satura vadlīnijām un mērķiem.	100 % tematiskā piedāvājuma atbilst IAP2027 satura vadlīnijām un mērķiem.	100 % tematiskā piedāvājuma atbilst IAP2027 satura vadlīnijām un mērķiem.
			-	Tiek piedāvāta vismaz viena mācību norise, kas papildina IAP2027 mācību programmā apgūstamo saturu ar starpnozaru pieeju.	Tiek piedāvātas vismaz divas mācību norises, kas padziļināti papildina IAP2027 mācību programmā apgūstamo saturu.	Tiek piedāvātas vismaz četras mācību norises, kas padziļināti papildina IAP2027 mācību programmā apgūstamo saturu.
		1.2.	-	Veikta priekšizpēte attālinātās izglītības piedāvājuma izstrādei.	Sekojo priekšizpētes rezultātiem, ieviests vismaz vienu tematu, ko iespējams apgūt attālināti.	-
		1.3.	Izveidota struktūra ZooSkolas iekšējās kārtības noteikumiem.	ZooSkolas iekšējās kārtības noteikumi ir apstiprināti un tiek aktualizēti pēc nepieciešamības	-	-
		1.4.	Tiek piedāvāta vismaz viena ar aktuālajiem vides jautājumiem saistīta mācību norises tēma.	Tiek piedāvātas vismaz divas ar vides aktuālajiem jautājumiem saistītas mācību norises tēmas.	Tiek piedāvātas vismaz trīs ar vides aktuālajiem jautājumiem saistītas mācību norises tēmas.	Vismaz 50% mācību norises tēmu ir saistītas ar vides aktuālajiem jautājumiem.
		1.5., 3.3.	Ir izstrādāta izglītības darba kvalitātes novērtēšanas sistēma.	Ir ieviesta izglītības darba kvalitātes novērtēšanas sistēma, tiek pielietota, IV. ceturksnī ir veikta rezultātu analīze.	Kvalitātes novērtēšanas sistēma tiek pielietota, IV. ceturksnī ir veikta rezultātu analīze.	Kvalitātes novērtēšanas sistēma tiek pielietota, 2 x gadā veicot rezultātu analīzi un pilnveidojot esošo sistēmu.
		1.5., 3.3.	Visi ekskursiju un nodarbību vadītāji tiek izvērtēti reizi ceturksnī.	-	-	Tiek veikta ekskursiju un nodarbību vadītāju regulāra izvērtēšana un rezultātu analīze (iekšējā izvērtēšana/hospitēšana un ārējā izvērtēšana – klientu atsauksmes).

2. Palielināt tiešā izglītības darba pieejamību	2.1.	Ir ieviests jauns gidus sistēmas modelis, kas iesaista ārējos un Rīga ZOO cilvēkresursus.	Veikts izstrādātā modeļa izvērtējums un ieviestas nepieciešamās izmaiņas.	Veikts gida sistēmas modeļa izvērtējums, ņemot vērā pirmo 2 gadu rezultātus. Izstrādātas vadlīnijas modeļa pilnveidei.	Gidu sistēmas modeļa pilnveidošana atbilstoši vadlīnijām.
	2.2.	Ekskursiju piedāvājums ir paplašināts ar vismaz vienu tēmu līdz šim neapvertai mērķauditorijai.	Paplašināts ekskursiju piedāvājums (vismaz divas tēmas) definētām mērķauditorijām.	Paplašināts ekskursiju piedāvājums (vismaz trīs tēmas) definētām mērķauditorijām.	Paplašināts ekskursiju piedāvājums ar vienu tēmu iekštelpu ekspozīcijās kā alternatīvu variantu sliktos laika apstākļos.
	2.1., 2.3.	Izveidota struktūra mācību platformas izveidei ekskursiju un nodarbību vadītājiem.	Mācības platforma ir izstrādāta 100% apjomā.	-	Pilnveidota mācību platformas funkcionalitāte.
	2.3.	Apmācības ir izstrādātas 40 % apjomā.	Apmācības ir izstrādātas 60 % apjomā	Ir pilnībā izstrādātas apmācības.	Mācību saturs regulāri tiek papildināts un atjaunots atbilstoši aktuālajām programmām/izmaiņām.
	2.5., 2.3.	Ir ieviesta ekskursiju izvērtēšanas anketa.	Ir ieviesta nodarbību izvērtēšanas anketa.	-	-
	2.4.	-	Ir veikta priekšizpēte piedāvājuma izstrādei cilvēkiem ar dzirdes un/vai redzes traucējumiem, kustību traucējumiem.	Sekojoš priekšizpētes rezultātiem, ir ieviests vismaz viens izglītības piedāvājums cilvēkiem ar dzirdes un/vai redzes traucējumiem, kustību traucējumiem.	Ir ieviesti vismaz divi izglītības piedāvājumi cilvēkiem ar autisma spektra traucējumiem (AST).
	2.5.	-	Ir veikta priekšizpēte interešu izglītības iespējām Rīga ZOO VIC.	Sekojoš priekšizpētes rezultātiem, ir ieviesta vismaz viena izglītības piedāvājumu definētajai mērķauditorijai.	Sekojoš priekšizpētes rezultātiem, ir ieviests vismaz viens izglītības piedāvājums definētajai mērķauditorijai.

3. Izveidot kvalitatīvas un funkcionālas mācību telpas	3.1.	VIC būvniecība ir noslēgta, mācību telpas ir funkcionālas.	Organizēti divi vides izglītībai un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai veltīti pasākumi (zinātniski pētnieciskās konference/ semināri/darbnīcas vai citas aktivitātes), lai nodrošinātu telpu kvalitatīvu un jēgpilnu izmantošanu.	Organizēti divi vides izglītībai un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai veltīti pasākumi (zinātniski pētnieciskās konference/ semināri/darbnīcas vai citas aktivitātes), lai nodrošinātu telpu kvalitatīvu un jēgpilnu izmantošanu.	Organizēti vismaz četri vides izglītībai un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai veltīti pasākumi (zinātniski pētnieciskā konference/ semināri/darbnīcas vai citas aktivitātes).	
	4. Pilnveidot struktūrvienības dzīvnieku kolekciju	4.1.	Ir izveidota VIC dzīvnieku kolekcija un ekspozīcijas 50% apmērā.	Ir izveidota VIC dzīvnieku kolekcija un ekspozīcijas 70% apmērā.	Ir izveidota VIC dzīvnieku kolekcija un ekspozīcijas 90% apmērā.	VIC dzīvnieku kolekcija nodota Dzīvnieku departamenta nodaļu pārziņā un aprūpē.
		4.2.	Izveidotas pielāgotas telpas dzīvnieku turēšanai VIC, kā arī pielāgotas mācību telpas to izmantošanai.	-	-	-
		4.3.	Katrai sugai, kas tiek izmantota kontaktam, ir individuālais apraksts, kas iekļauj izmantošanas pamatojumu.	-	-	-
		4.3.	Katrs indivīds ir identificējams un tam ir novērojumu protokols.	-	-	-
5. Izveidot dzīvnieku izmantošanas vadlīnijas	5.1.	Vadlīnijas dzīvnieku izmantošanai izglītības darbā ir izstrādātas 50% apjomā.	Ir pilnībā izstrādātas vadlīnijas dzīvnieku izmantošanai izglītības darbā, un tās tiek aktualizētas pēc nepieciešamības.	-	-	
6. Uzlabot informatīvā un izglītojošā satura kvalitāti	6.1.	Labā tehniskajā stāvoklī un aktuālu informāciju saturoši ir 20% zoodārza teritorijā esošo izglītojošo stendu.	Labā tehniskajā stāvoklī un aktuālu informāciju saturoši ir 40% zoodārza teritorijā esošo izglītojošo stendu.	Labā tehniskajā stāvoklī un aktuālu informāciju saturoši ir 60% teritorijā esošo izglītojošo stendu.	Labā tehniskajā stāvoklī un aktuālu informāciju saturoši ir 90% teritorijā esošo izglītojošo stendu.	

Informatīvi izglītojošais saturs RīgasZOO vidē		6.1., 6.2.	Ir izveidota informatīvu un izglītojošu stendu uzskaites zoodārza teritorijā un izvērtēta to satura aktualitāte un tehniskais stāvoklis.	Izstrādāts pārskatāms stendu monitoringa plāns.	1x gadā tiek veikts stendu monitorings, apkopoti rezultāti un izstrādāts stendu pilnveides plāns turpmākajam periodam.	1x gadā tiek veikts stendu monitorings, apkopoti rezultāti un izstrādāts stendu pilnveides plāns turpmākajam periodam.
		6.3., 6.4.	Vismaz 10% stendu ir interaktīvi.	Katram no tematiskajiem virzieniem ir izstrādāts vismaz viens stends un vismaz 30% stendu ir interaktīvi.	Katrs no tematiskajiem virzieniem ir kvalitatīvi reprezentēts teritorijā. Vismaz 40% stendu ir interaktīvi.	Katrs no tematiskajiem virzieniem ir kvalitatīvi reprezentēts teritorijā. Vismaz 50% stendu ir interaktīvi.
		6.5.	-	Vides objektu tehnisko risinājumu izstrāde atbilst ilgtspējas kritērijiem t.sk. lietošanas ilgums, labošanas un aktualizācijas iespējas, materiālu piemērotība.		
		6.6.	Ir izstrādāta jauna RīgasZOO vizuālā identitāte.	Vizuālajai identitātei atbilst vismaz 30% teritorijā atrodamās informācijas un izglītojošā satura.	Vizuālajai identitātei atbilst vismaz 60% teritorijā atrodamās informācijas un izglītojošā satura.	Vizuālajai identitātei atbilst vismaz 70% teritorijā atrodamās informācijas un izglītojošā satura.
	7. Uzlabot informatīvā un izglītojošā satura pieejamību	7.1.	Ir veikta līdz šim izmantoto informatīvi izglītojošā satura paņēmieni izvērtēšana un sistematiska apkopošana.	Ir izstrādātas vadlīnijas ņemot vērā iekļaujošos, universālos un labākajā praksē atzītos principus.	Nepieciešamības gadījumā vadlīnijas tiek pārskatītas un aktualizētas.	Nepieciešamības gadījumā vadlīnijas tiek pārskatītas un aktualizētas.
		7.2.	Ir veikta priekšizpēte par vides objektu izveidi cilvēkiem ar dzirdes un/vai redzes traucējumiem, kustību traucējumiem.	Teritorijā atrodas vismaz trīs izglītojošie stendi, kas pielāgoti cilvēkiem ar dzirdes un/vai redzes traucējumiem, kustību traucējumiem.	Teritorijā atrodas vismaz pieci izglītojošie stendi, kas pielāgoti cilvēkiem ar dzirdes un / vai redzes traucējumiem, kustību traucējumiem.	Vismaz 10% izglītojošo stendu ir pielāgoti cilvēkiem ar dzirdes/redzes/kustību traucējumiem vai AST.
		7.2., 2.4.	-	-	10% vides informācijas iekļauj audiālus, olfaktoros un taktilus objektus.	10% vides informācijas iekļauj audiālus, olfaktoros un taktilus objektus.

	8. Rīga ZOO dzīvnieku kolekcija	8.1.	Izveidota strukturēta informācijas bāze par 10% aktuālajām Rīga ZOO kolekcijā esošajām sugām.	Izveidota strukturēta informācijas bāze par 30% aktuālajām Rīga ZOO kolekcijā esošajām sugām.	Izveidota strukturēta informācijas bāze par 50% aktuālajām Rīga ZOO kolekcijā esošajām sugām.	Izveidota strukturēta informācijas bāze par vismaz 80% aktuālajām Rīga ZOO kolekcijā ekspozīcijās esošajām sugām.
		8.2.	-	Ir izstrādāts konceptuāls izglītības satura plāns ilgtermiņa attīstības plāna "Masterplan 2035" I posmam "Himalaji".	Ir izstrādāts konceptuāls izglītības satura plāns ilgtermiņa attīstības plāna "Masterplan 2035" I posmam.	Izstrādāts "Masterplan 2035" I posma "Himalaji" izglītības satura realizēšanas plāns.
		8.3.	-	Izstrādāts plāns vienota izglītojošā satura izstrādei invazīvo sugu eksponešanā.	Ir izstrādāts vienots izglītojošais saturs invazīvo sugu eksponešanā.	Rīga Zoo teritorijā pie visām invazīvajām sugām ir izvietots vienots informatīvi izglītojošais materiāls.
Mērķtiecīga sadarbība sabiedrības izglītošanā	9. Nodrošināt mērķtiecīgu un kvalitatīvu sadarbību ar partneriem	9.1., 9.2.	Pārskatīti aktuālie sadarbības partneri izglītības darbā.	-	-	-
		9.1.	-	Ir definētas interešu jomas sadarbībai, potenciālo sadarbības partneru un projektu raksturojums.	-	-
	10. Piesaistīt nozares speciālistus	9.1., 9.2., 9.3., 10.1.	Tiek nodrošināta sadarbība ar vismaz trīs NVO, augstākās izglītības iestādēm, muzejiem u.tml. iestādēm, kuru galvenie uzdevumi ir saistīti ar dabas un vides jautājumiem.	Tiek nodrošināta sadarbība ar vismaz četrām NVO, augstākās izglītības iestādēm, muzejiem u.tml. iestādēm, kuru galvenie uzdevumi ir saistīti ar dabas un vides jautājumiem.	Tiek nodrošināta sadarbība ar vismaz piecām NVO, augstākās izglītības iestādēm, muzejiem u.tml. iestādēm, kuru galvenie uzdevumi ir saistīti ar dabas un vides jautājumiem.	Tiek nodrošināta sadarbība ar vismaz desmit NVO, augstākās izglītības iestādēm, muzejiem u.tml. iestādēm, kuru galvenie uzdevumi ir saistīti ar dabas un vides jautājumiem.